

D·N

6/6 1948

Isolationismen och Norden

Utrikesminister Lange förklarade visserligen i sitt tal i fredags i allmänna ordalag att ett militärt samarbete de nordiska länderna emellan kunde tänkas i en eller annan form. Men de ojämförligt viktigaste satserna i talet, som i sitt fullständiga skick är tillgängligt för Dagens Nyheter, går ut på ett konstaterande av meningsbrytningarna mellan Norge och Sverige. "Det är lika gott att öppet konstatera", yttrade hr Lange, "att det i dag icke finns någon gemensam nordisk linje i de utrikespolitiska frågorna, i varje fall på kort sikt." Hr Lange motiverade detta påstående med en hänvisning till de skilda opinionerna i de tre nordiska länderna. Man utgick från skiljaktiga värderingar "i fråga om de vägar vi bör följa för att möta de faror vi är utsatta för, de vägar vi bör gå för att på bästa och effektivaste sätt bidra till att förebygga krig. Det finns också en tydlig olikhet i värderingen av hur stora möjligheter vi har att hålla oss utanför, om den katastrof som vi alla ser som en huvuduppgift att förebygga trots allt skulle inträffa." Avslutningsvis framhöll hr Lange därjämte att ett mera positivt resultat av debatten i framtiden vore tänkbart. "Det är dock utan tvivel så mycket som är gemensamt i vår uppfattning, till och med bakom avvikande formuleringar av ståndpunkterna, att vi inte bör ge upp hoppet att det skall vara möjligt att

arbeta oss fram till något (arbeide oss sammen)."

I huvudsak innebär alltså den norske utrikesministerns tal ett öppet erkännande av motsättningarna mellan de norska och svenska regeringarna. De försök som en rad tidningar gjort att mörklägga dessa motsättningar är efter talet definitivt avförda ur debatten. Med fog kan Morgon-Tidningen förklara att därmed "från auktoritativt norskt håll givits uttryck åt uppfattningen att man icke för närvarande anser sig kunna fullfölja uppslaget att utreda förutsättningarna för ett skandinaviskt militärpolitiskt samarbete". Tidningen antyder också vad talet betyder i fråga om den norska utrikespolitikens inriktning. Den betonar till och med att "man kan på svenskt håll mycket väl förstå norska förhoppningar att en militär anknytning väster ut skulle skänka ökad trygghet".

Det är ett stort och ödesdigert avgörande som härmed träffats, eller rättare sagt offentligt meddelats så tydligt att ingen längre kan tveka om vad som skett. Att den svenska statsledningens isolationism brutit sig mot Norges vilja till samverkan väster ut har under våren blivit allt klarare. Ett försök att bemästra läget gjordes för en månad sedan av den svenske utrikesministern då han — i total strid mot tidigare deklarationer om villkorlig neutralitet — uttalade sig för förhandlingar om militärt samarbete de nordiska länderna emellan. Denna tanke mottogs med glädje; några räknade med en militär skandinavism som i och för sig ett värn för freden; andra hoppades på att förhandlingarna skulle resultera både i nordiskt samarbete och samverkan väster ut — även om de insåg att hr Undén sökte spela ut den nordiska linjen mot kravet på en större och mera be-

tryggande samverkan. Allt tyder nu på att den svenska statsledningen oimintetgör anknytningen både till Norden och till Västern; Norge kommer att gå sin egen väg — skall den svenska socialdemokratin beteckna sina norska kolleger som aktivister och krigshetsare? — och den svenska isoleringen blir härigenom än mera markerad än förut.

Att sakliga skäl för skillnaden mellan norsk och svensk politik inte föreligger är uppenbart. De argument som hr Undén häromdagen anförde mot en svensk politik av samverkan är visserligen svaga, men de gäller likväl Norge som Sverige. Har hr Undén inte prövat dem på sin norska kollega, och har denne i så fall inte kunnat rubba den Undénska dogmatism enligt vilken varje småstat alltid och under alla förhållanden bör hålla sig borta från samverkan och allianser? Har inte hr Vougat visat hr Lange sin jordglob? Då Morgon-Tidningen medger att motiven för den norska politiken är väl förståeliga, borde den rimligen också medge att exakt samma motiv gäller för Sverige. Eller är det möjligt att man — ungefär som hr Sköld för ett par månader sedan — för följande resonnement: eftersom Norge har angripits en gång under två världskrig och Sverige ingen gång, så är Sveriges utsikt att stå utanför i ett tredje världskrig större än Norges. Norges ställningstagande borde åtminstone föranleda en grundlig omprövning av problemet i vårt land. Man borde besinna att den väg som enligt opinionen i Norge, England, Frankrike, Belgien, Holland är den enda som kan tänkas säkra freden inte i Sverige kan avfärdas som en fantasi eller en form av krigshets.